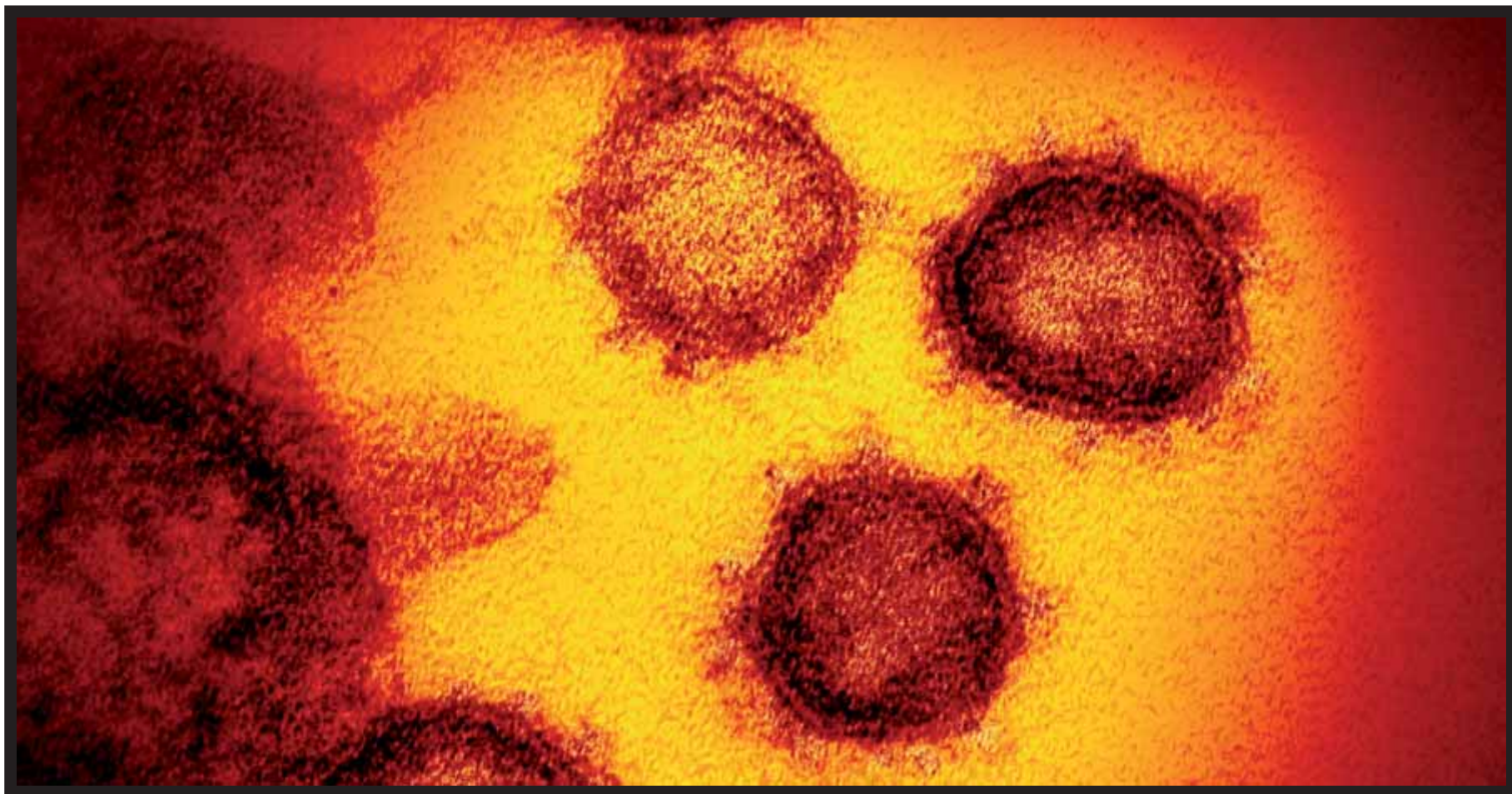

Anàlisi

Antoni Segura i Mas Historiador

EL CIGNE NEGRE

“Abans del descobriment d’Austràlia, la gent del vell món estava convençuda que tots els cignes eren blancs, una creença inqüestionable, ja que semblava completament confirmada per proves empíriques [...] Una única observació pot invalidar una declaració general derivada de milenis d’albira-ments confirmatoris de milions de cignes blancs.” Així comença *El cisne negro: el impacto de lo altamente improbable* (2007) de Nassim Taleb. El descobriment de cignes negres a l’Austràlia Occidental el 1697 serveix de metàfora per referir-se a aquells fets fortuïts que, de sobte, capgiren totes les prediccions i generen incertesa i inseguretat. I hom intenta trobar una explicació raonable a l’efecte cigne negre i al seu triple atribut de raresa, impacte extrem i predicció retrospectiva (explicació *a posteriori*). Per al

El descobriment de cignes negres a l’Austràlia Occidental el 1697 serveix com a metàfora per referir-se a aquells fets fortuïts que, de sobte, capgiren totes les prediccions

filòsof i matemàtic libanès establert als EUA “un petit nombre de cignes negres expliquen gairebé tot el nostre món... [i] la dinàmica dels esdeveniments històrics”. En serien exemples l’inici de la Primera Guerra Mundial, la pandèmia de la grip del 1918 o els atemptats de l’11-S. I, és clar, la covid-19. I la tempesta perfecta, la guerra de preus del petroli entre Rússia i l’Aràbia Saudita, amb el rerefons de perjudicar la Xina i anul·lar la competència del cru més car dels EUA, en conjunció amb el coronavirus SARS-CoV-2, va ocasionar la caiguda de preus més gran en un sol dia –precisament el 8 de març del 2020 – des de la guerra del Golf del 1991. L’actual pandèmia trenca les previsions anteriors de creixement. Oriol Aspachs (departament d’estudis de CaixaBank) preveu una forta caiguda del PIB mun-

dial, a l’eurozona i a Espanya (<https://www.youtube.com/watch?v=EvAWLRuGK60>), mentre que *The Economist Intelligence Unit* calcula un decreixement del 2,2%. En alguns casos (França, Alemanya, Itàlia, Espanya, el Regne Unit...) la caiguda en aquest semestre se situa entre el 5 i el 10% o més. Als Estats Units i a Rússia es preveu inferior al 5%. En canvi, les economies asiàtiques tindran davallades més contingudes (el Japó i Corea del Sud) o un creixement feble (l’Índia, la Xina, Indonèsia).

És, doncs, la segona gran crisi econòmica i financera del segle, però, a diferència de la primera (2008-14), si els efectes insalubres de la pandèmia no s’allarguen gaire i es prenen les mesures d’estímul econòmic i de suport fiscal necessàries a temps, cal esperar que la crisi sigui breu i que l’eco-

Una imatge de microscopi del coronavirus. Al costat, soldats italians en un control a prop de la ciutat de Milà. A sota, una imatge de Wall Street ➔ SERGIO PONTORIERI / JUSTIN LANE

daven l'Índia, el Japó, Malàisia, Tailàndia i Singapur. Que les mesures dràstiques redueixen la incidència de la pandèmia i faciliten una més ràpida recuperació econòmica ho demostra un estudi recent de Sergio Correia, Stephan Luck i Emil Verner que analitza la incidència de la grip espanyola del 1918 (uns 500 milions de persones infectades i un mínim de 50 milions de morts, sobretot treballadors joves) a les principals ciutats dels EUA, les mesures que es van prendre per disminuir els contagis i l'evolució de l'economia i de l'ocupació un cop superada la pandèmia. Tanmateix, l'efecte cigne negre no exculpa les deficiències polítiques. L'OMS fa temps

A Itàlia, els Estats Units, França i el Regne Unit s'ha reaccionat tard i malament

que advertia de la possibilitat de l'esclat d'un nou contagi per coronavirus. Avui es coneixen set tipus de coronavirus que infecten els humans i tres provoquen insuficiències respiratòries severes, el SARS-CoV, el MERS-CoV i el SARS-CoV-2, responsables dels brots epidèmics del 2002, del 2012 i de l'actual. Se sap que els ratpenats tenen relació directa amb la seva propagació i que la desforestació massiva, les granges de producció intensiva i una urbanització descontrolada alteren l'hàbitat dels ratpenats amb conseqüències desconegudes. Les advertències de l'OMS, però, no han estat suficients per incrementar la inversió en recerca. Els brots del 2002 i del 2012 tampoc van servir per augmentar la inversió en sanitat: la despesa anual en sanitat pública per habitant a Catalunya el 2008 era de 1.340,6 euros (i a Espanya, de 1.320,8 euros) i el 2015, de 1.292,2 euros (i de 1.299,9). El 2017, a Espanya havia pujat a 1.568 euros (la mitjana de la UE, 1.594 euros; Suècia, 4.357; Dinamarca, 4.314, i Alemanya, 3.762) i suposava una despesa total en sanitat pública del 6,3% del PIB (UE, 6,4%; Catalunya, 5,2%). A Itàlia, els EUA, França i el Regne Unit s'ha reaccionat tard i malament. També a Espanya, com ho han denunciat *The Guardian*, *The New York Times* i *Bloomberg* i, d'això, no en té la culpa cap cigne negre.

nomia comenci aviat a remuntar. En tot cas, de les dades s'infereix que el balanç econòmic de la crisi serà més perjudicial per als països occidentals que no pas per a les grans economies asiàtiques, que és on per primera vegada es va detectar el virus, però també on més aviat es van prendre les mesures de confinament més dràsti-

La crisi afectarà més els països occidentals que no pas les economies asiàtiques

ques i/o on es van dur a terme tests massius entre la població: el 7 d'abril, sis països (Itàlia, Espanya, els EUA –el país amb més contagiats–, França, el Regne Unit i l'Iran, per aquest ordre) tenien més víctimes que la Xina; i deu països més –entre els quals el Canadà i set d'uropeus–, més que Indonèsia i Corea del Sud. Molt més enrere que-